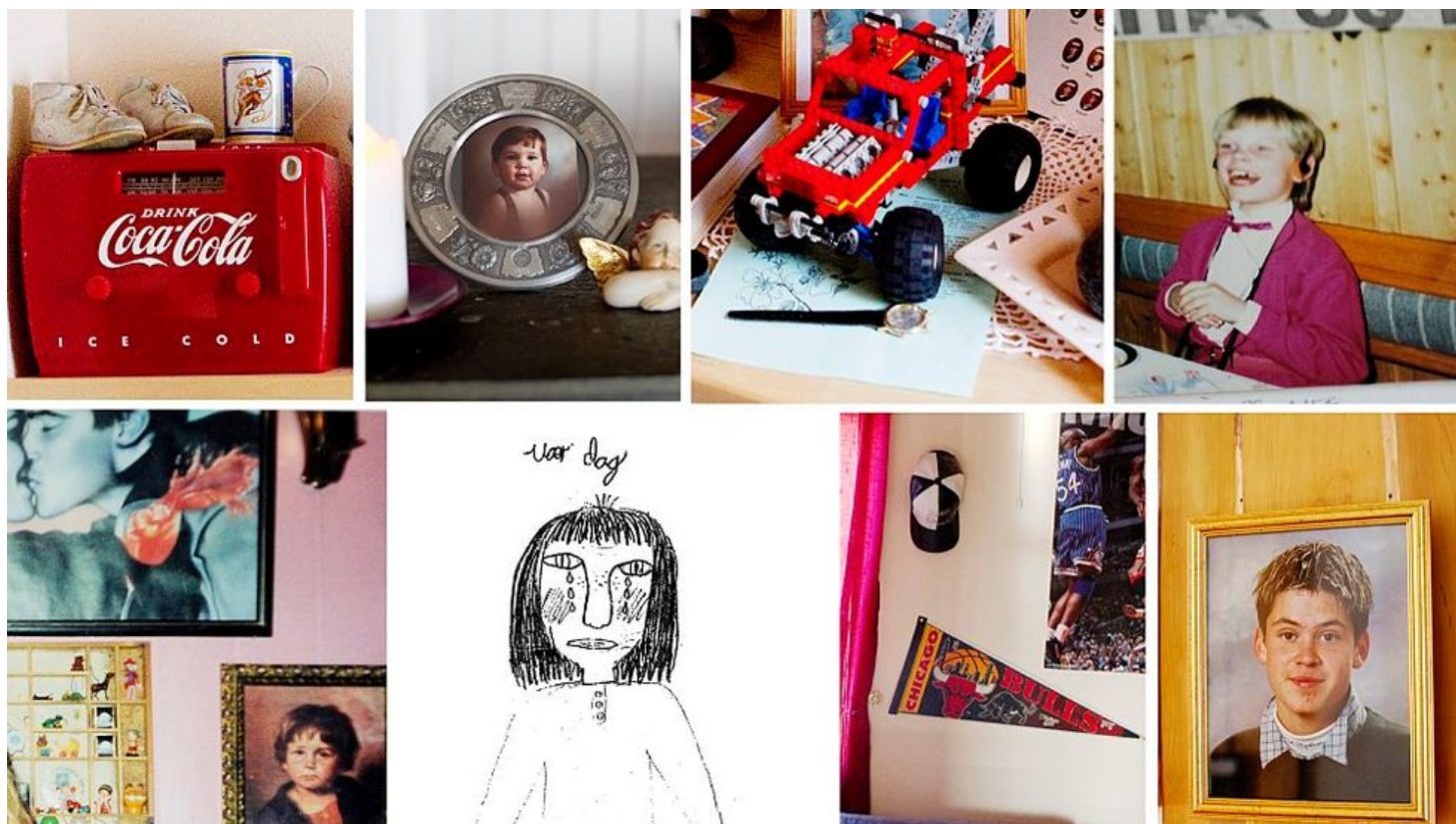

52 barnevernsbarn utsatt for grove overgrep

Del to av serien «De glemte barna» har som mål å gi barna som er blitt sviktet, både av egen familie og det offentlige, en egen stemme i offentligheten. FOTO: KIM NYGÅRD

Fra år 2000 frem til i dag er 42 offentlig oppnevnte omsorgspersoner dømt for overgrep.

MARI K. BY RISE

Mobil: 951 98 779

LAJLA ELLINGSEN

Mobil: 951 98 717

Publisert: 08.12.2011 kl. 06:14

Endret: 08.12.2011 kl. 15:04

Adresseavisen har foretatt en kartlegging av dommer der barnevernsbarn er blitt misbrukt i fosterhjem, avlastningshjem eller av støttekontakter oppnevnt av barnevernet.

Siden 2000 har 52 barn blitt grovt misbrukt mens barnevernet har hatt ansvaret for dem.

LES OGSÅ: Slik kartla vi overgrepene

Undersøkelsen gir en oversikt over fellende dommer der fornærmede har vært barn som har vært helt eller delvis under statens omsorg eller bistand. Den er det nærmeste vi kan komme i å gi et komplett bilde av hva barn er blitt utsatt for av straffbare, dømte handlinger utført av personer som det offentlige har utpekt. Norske myndigheter har selv ingen slik oversikt.

Manipulert og truet

Hver enkelt dom synliggjør de råeste overgrep i detalj. De viser frem overgripere som sterkt har manipulert og truet barn som i utgangspunktet var spesielt sårbare på grunn av sin vanskelige historie. I mange av dommene dokumenteres det manglende tilsyn og oppfølging fra barnevernet:

De forteller om et offentlig system som ikke nødvendigvis tar affære til tross for bekymringsmeldinger og varsling – heller ikke når barna selv forteller om vold.

Kun 60 dagers fengsel

Adresseavisens kartleggingsarbeid har også gitt en rystende innsikt i hva som skal til for å oppnå domfellelse. Gjennomgangen viser at straffene blir noe strengere i tråd med innskjerpingen de siste årene. Men så sent som i 2004 får fosterfaren til en psykisk utviklingshemmet elleve år gammel jente med en mental alder på fire år, kun 60 dagers fengsel for seksuelt misbruk.

LES OGSÅ: - Dagens ordning avdekker ikke overgrep

Mange av dommene viser at det lønner seg å innrømme forbrytelsen. Eksempelvis får støttekontakten som i tre år misbrakte en femårig gutt redusert straffen fra to til ett år fordi han tilsto.

Plassert hos overgripere

I to av dommene viser det seg at barnevernet har plassert barn hos personer som tidligere er dømt eller mistenkt for seksuelt misbruk av barn. Det foreligger også to dommer der barnevernet hadde valgt å ikke anmelde saken.

Der barna har fått erstatning, ligger beløpene stort sett på noen titusen kroner. Helt unntaksvis får barna tresifrede beløp. I fire av dommene er det også kvinnelige gjerningspersoner.

Historiene til 16 av barna er gjengitt under. Les om alle barna i dagens papirutgave av Adresseavisen. Kjøp den elektronisk her.

Årstallet viser når det falt dom i saken.

Jente, seks år, 2010

Jentas biologiske foreldre makter ikke å ta vare på henne, og frem til hun er fire år, bor hun hos sine alkoholiserede besteforeldre. Da jenta var fire år, ble hun påkjørt og havner på sykehus. Ingen kommer på besøk, og jenta blir derfor overført til et barnehjem. Som seksåring får hun endelig et fosterhjem – som blir beskrevet som «et hjem med god materiell standard og status». Kort tid etter starter fosterfar å «nusse» jenta, og det utvikler seg til kyssing og tungekyss. Da jenta er åtte-ni år gammel, utvikler overgrepene seg til beføling. Året hun fyller 14 blir hun for første gang voldtatt av fosterfaren i foreldrenes seng. Etterpå får hun 200 kroner. Det samme skjer, opp til flere ganger i uken, i syv år. Fosterfaren truer med at han kommer til å ta livet sitt foran resten av familien dersom hun forteller om

overgrepene. Da de grove overgrepene blir anmeldt, mange år etter at hun har flyttet ut, nekter fosterfaren for alt – og får støtte av familien sin. Lagmannsretten fastslår at det gjennom jentas oppvekst har vært en lang rekke voldtekter, og at overgrepene fremstår som hensynsløs misbruk av en forsvarsløs person.

Straff: To års ubetinget fengsel og tre års betinget. Erstatning 250 000 kroner.

Jente, ti år, 2009

Barnevernet kommer inn i livet til jenta da hun er to år gammel. Hun og søsknene lever under kaotiske forhold. Da jenta er fire år, ordner barnevernet med et besøkshjem, og når hun blir seks, gjøres dette til et permanent fosterhjem. I starten fotfølger hun fosterforeldrene overalt, hun kan ikke leke og hun snakker babyspråk. Etter ett år blir hun henvist til BUP (Barne- og ungdomspsykiatrien) på grunn av angst, tristhet, depresjon, sorg og hyperaktivitet. Da jenta er elleve år, sier hun til tilsynsføreren at hun må snakke med henne. Men ifølge tilsynsføreren kom det ikke «noe særskilt ut av dette», og hun foretar seg ikke noe mer. Først noen måneder senere forteller jenta, på eget initiativ, til tilsynsføreren at «pappa har sex med meg» og forteller hva fosterfaren har gjort med henne. Mens hun forteller har hun fysiske reaksjoner i form av grøssing, gåsehud og tårer, men uten hørbar gråt. I dommeravhøret som senere vises i retten, forteller jenta svært detaljert om de svært grove overgrepene fra fosterfaren. De skjedde da hun var alene med fosterfaren. På loftsstua, i sengen hennes, i foreldresengen, på badet og i dusjen. Gjennom en periode på over ett år.

Straff: Tingretten frifant fosterfaren, men i lagmannsretten ble han funnet skyldig. Ubetinget fengsel i to år og seks måneder. Erstatning 125 000 kroner.

Jente, 17 år, 2008

Jenta blir via barnevernet plassert i et såkalt familiehjem hos tiltalte og hans kone. Etter få måneder har den 41 år gamle mannen i familien samleie med jenta. I retten forteller tiltalte at han ble forelsket i jenta, og at det var hun som tok initiativet. Ifølge jenta var det 41 åringen som tok initiativet og hun anslo at det dreide seg om 50–80 samleier. Lagmannsretten fant bevis for minst 20 samleier.

Straff: En måned ubetinget fengsel, fire måneder betinget. Erstatning 30 000.

Gutt, 17 år, 2007

Kort tid etter at gutten flytter inn i fosterfamilien, har fostermoren samleie med 17-åringen. Dette gjentar seg flere ganger de nærmeste månedene, og i retten sier fostermoren at de hadde innledet et kjærlighetsforhold. Kvinnen studerte til barnevernspedagog, og retten mener hun burde ha særlige forutsetninger til å forstå at det hun gjorde var galt.

Straff: 30 dagers ubetinget fengsel, 60 dagers betinget. Kvinnen ble fradømt retten til å være fostermor eller besøkshjem i fem år.

Søskenpar, gutt 13 og gutt 14 år, 2007

De to guttene kommer til fosterhjemmet når de er fire og fem år. 13 og 14 år gamle rømmer de. Da forteller de politi, barnevern og biologiske foreldre om husarrester på en måned, utskjelling og vold fra fosterfaren. Ifølge guttenes bistandsadvokat var det manglende tilsyn med fosterhjemmet som gjorde at det ikke var noen de kunne fortelle om overgrepene.

Straff: Tilståelsesdom der fosterfaren må betale 10 000 kroner i bot. Bistandsadvokaten anmeldte barnevernet for tjenesteforsømmelse, men saken ble henlagt.

Jente, elleve år, 2006

Hun har bodd på barnehjem i ett år da hun endelig får en fosterfamilie. Kort tid etterpå starter fosterfar sine seksuelle overgrep. Grove seksuelle overgrep fortsetter i fem år, helt til jenta snakker med en helsesøster. Det settes i gang

politietterforskning, men barneverntjenesten ber om at jenta slipper flere avhør – da dette er svært tungt for henne. Straffesaken blir derfor henlagt, men fire år senere går jenta til erstatningssak. Her fastslår tingretten at «det ikke er tvil om at det foreligger klar sannsynlighetsovervekt for at tiltalte har begått de sterkt klanderverdige handlingene overfor jenta».

Straff: Tingretten tilkjente jenta 430 000 i oppreisning og erstatning, og saksomkostninger dekket med 155 000. Fosterfaren anket og i et forlik gikk han med på å betale henne 350 000 kroner.

Jente, åtte år, 2006

Jenta lever i en ustabil omsorgssituasjon, og er derfor ofte på besøk hos tanten og onkelen sin. I en periode er de etter en avtale med barnevernet også besøkshjem for jenta og hennes søsken. På dette tidspunktet er onkelen allerede dømt to ganger for seksuell beføling av tre barn. Besøkshjemordningen blir avsluttet da barna gir uttrykk for at de ikke vil dra dit mer. I dommeravhør forteller jenta at onkelen pleide å ta henne med på et rom, ta av sine egne og hennes klær, legge seg oppå henne og ta tissen inn i henne. Hun forteller at dette var vondt. I retten kommer det frem at overgrepene har pågått fra hun var fire til ni år gammel. Retten konkluderer med at den dømtes handlinger sannsynligvis har ødelagt barndommen og ungdomslivet til jenta.

Straff: Fem års fengsel. 200 000 i erstatning.

Søskenpar, gutter ti år, 2005

De to guttene kommer fra et vanskeligstilt hjem, og den ene har allerede psykiske problemer. En enslig 36 år gammel mann blir valgt ut av barnevernet til å være guttenes støttekontakt. På overnattingsbesøk ligger den ene gutten i mannens seng, den andre i en egen seng i samme rom. Mannen begynner å masturbere guttene, han tar penis inn i guttenes munn – og får dem til å gjøre det samme med seg. Overgrepene pågår i ett år.

Straff: Lagmannsretten: To år og tre måneder i fengsel. Høyesterett gjorde seks av disse månedene betinget fordi mannen selv hadde meldt fra om overgrepene. Erstatning 100 000 til hver.

Gutt, fem år, 2005

Gutten har en vanskelig omsorgssituasjon hjemme, og får tilbud om avlastningshjem en gang i måneden. I helgene, når barnet er på besøk, sover femåringen på samme rom som den 36 år gamle sønnen til kvinnen som barnevernet har engasjert som besøkshjem. Mannen fører penis inn i barnets munn ved minst én anledning. Han får barnet til å masturbere seg. De grove overgrepene pågår i tre år. 36-åringen blir også dømt for seksuelle overgrep mot to andre barn på tre og syv år. Straffen omfatter også besittelse av 1600 barnepornografiske bilder.

Straff: To år (mannen fikk ett år i strafferabatt fordi han tilsto).

Gutt, to år, 2005

Fosterforeldrene blir politianmeldt etter at en ansatt ved en barneparkering har merket seg store blåmerker på baken og ryggen til gutten. Fosterforeldrene forklarer at han har falt av trehjuls sykkel, og saken blir henlagt. Etter en rekke bekymringsmeldinger fra barnehagen og andre, blir gutten flyttet ut av fosterhjemmet da han er fire år. Da hadde han fortalt en spesialpedagog om slag, kutt, blåmerker, brannsår og mangel på mat. Til slutt sa han til kvinnen: «Du må komme tilbake. Det er viktig å snakke om dette». Nesten to år senere står fosterforeldrene tiltalt i tingretten for grov mishandling. Blant annet skulle fostermoren med ektemannens medvirking ha kuttet den da tre år gamle gutten i underarmen med kniv: «åtte strekkscener ble avkuttet i et tre cm langt sår, og med det til følge at han måtte opereres, med påfølgende opptrening av fire fingre som ikke hadde full funksjon». I et videoavhør med en politikvinne forklarer den da syv år gamle gutten at «Det var ikke så veldig greit hos mammy og pappy. De kuttet meg med kniv, her. Jeg hadde tatt noen druer». Fosterforeldrene forklarer at gutten hadde veltet på sykkel og kuttet seg på kjedekassen. Da gutten fikk dette såret, reagerte verken barnevernet eller helsepersonell på denne forklaringen. Men legen som opererte gutten viser til at det var et rent sår uten opprevet sårkant og forurensninger, og at det er usannsynlig at dette

skyldtes sykkelfall. De skulle også ha nektet ham mat, stengt ham inne, slått ham og skåldet hånden hans. En ansatt i barnehagen beskriver gutten på denne måten når fosterforeldrene var i nærheten: «Da var han som en tinnsoldat, det var frykt i blikket hans».

Tingretten fant ekteparet skyldig, og de ble dømt til 15 måneders fengsel. Men saken ble anket til lagmannsretten, og der ble fosterforeldrene frifunnet for de alvorligste anklagene. Flertallet på fire mente de var skyldig på alle punkter i tiltalen, men mindretallet på tre mente de kun var skyldig i legemsfornærmelse. Loven krever at minst fem av de syv dommerne stemmer for domfellelse.

Straff: 60 dagers betinget fengsel. Gutten fikk 60 000 kroner i erstatning.

Gutt, 15 år, 2004

Barnevernets egen saksbehandler blir også oppnevnt som støttekontakt for gutten som blir beskrevet som en «urokråke». I retten kommer det frem at den mannlige støttekontakten i 40-årene i en periode på om lag to år har misbrukt gutten seksuelt.

Straff: To år og seks måneders fengsel. Erstatning 100 000 kroner.

Gutt, 12 år, 2004

Gutten får en mann i tyveårene som støttekontakt. Hjemme hos mannen utsettes gutten for et seksuelt overgrep. Mannen blir også dømt for flere overgrep mot en annen jevngammel gutt – som skjedde da mannen var ungdomsleder på en leir i kristen regi.

Straff: Syv måneders ubetinget fengsel og syv måneders betinget. Erstatning 10 000 og 30 000.

Søskenpar, jente syv og jente ni år, 2002

De to søstrene kommer til sin nye fosterfamilie når de er to og fire år gamle. De har blitt utsatt for vold hjemme og det er mistanke om seksuelt misbruk. Fosterfaren er tillitsvalgt i en fosterhjemforening. Overgrepene starter sommeren jentene er syv og ni år gamle, da de og fosterfaren er alene på hytta. To år senere setter jentene selv ord på hva faren gjør med dem: «Jeg må ligge oppå pappa, tissen hans er helt stiv. Alltid må vi kose med ham. Bestandig må jeg holde rundt tissen hans. Han tar meg inni hullet og kaller meg for kosejenta si». Noen år senere beskriver barna overgrepene på tilsvarende måte i dommeravhør. Tingretten mener de gjentatte overgrepene er begått under særdeles skjerpede omstendigheter: «Overgrepene omfatter samleiesurrogater, hvorav enkelte handlinger ligger nær opp til samleie».

Straff: To år og fire måneders fengsel. 75 000 og 30 000 kroner i erstatning.

Jente, seks år, 2001

Faren til jenta dør da hun er halvannet år, moren er mye syk. Barnevernet ordner med et besøkshjem da jenta er seks år, og her bor jenta flere uker av gangen. Allerede etter et par overnattingsbesøk starter faren i avlastningshjemmet overgrepene. Jenta liker å bli klødd på ryggen, men 58-åringen begynner snart å beføle 6-åringen i skrittet. Senere tvinger han seg til oralsex. Det samme gjentar seg nesten hver gang hun er der. Og hun tør ikke protestere fordi 58-åringen sier at han kan skade moren hennes. En dag har jenta med seg en jevngammel venninne som skal overnatte hos henne i avlastningshjemmet. Også hun blir utsatt for overgrep, og etter at venninnen forteller om det hjemme, blir ordningen med avlastningshjemmet avsluttet. Barnevernet velger ikke å anmelde saken til politiet, og ifølge moren til den ene jenta frarådet barnevernet henne å gå videre med historien. Det går hele fem år før overgrepene blir anmeldt, og i mellomtiden forgriper mannen seg på to andre jenter på åtte år som han var trener for.

Straff: Tre års fengsel. 50 000 i erstatning til jenta som bodde i avlastningshjemmet.

Gutt, åtte år, 2000

Da barnevernet engasjerer en 37 år gammel mann som støttekontakt til gutten, har han allerede misbrukt gutten grovt i tre år. Det fortsetter i to år til. Misbruket skjer hjemme hos mannen og på ulike reiser og ferier. Dommen fra lagmannsretten uttaler: «Det oppbygde tillits- og fortrolighetsforholdet har tiltalte kynisk utnyttet til tilfredsstillelse av sine spesielle seksuelle behov, vel vitende om at gutten i utgangspunktet befant seg i en sårbar og vanskelig livssituasjon».

Straff: Tre års fengsel. 70 000 kroner i erstatning.

Jente, 15 år, 2000

Jenta er åtte år og lillebroren seks da de flytter fra barnehjemmet til det nye fosterhjemmet. Da jenta er 15, blir hun for første gang befølt av fosterfar. Dette utvikler seg raskt og jenta må i en periode på fem år tilfredsstille fosterfaren seksuelt.

Straff: To år og seks måneders fengsel. Erstatning 150 000.

Andre ofre

Jente ni år og jente ti år, 2011

Jente, ti år, 2011

Gutt, elleve år, 2010

Jente, 18 år, 2010

Jente, 17 år, 2010

Gutt, 15 år, 2010

Gutt, 15 år, 2010

Jente, 16 år, 2008

Gutt, sju år, 2008

Jente, 14 år, 2008

Jente, 13 år, 2008

Jente, 13 år, 2007

Søskenpar, gutt sju år og jente fire år, 2007

Jente, 14 år, 2006

Jente, 17 år, 2006

Jente, seks år, 2006

Jente, sju år, 2006

Jente, 12 år, 2005

Gutt, 16 år, 2005

Jente, ni år, 2005

Gutt 11 år og gutt 12 år, 2004

Jente, 16 år, 2004

Jente, elleve år, 2004

Gutt, 15 år, 2004

Gutt, 14 år, 2003

Gutt, 14 år, 2001

Søskenpar, gutt seks og jente ni år, 2001

Jente, ti år, 2000

Jente, 15 år, 2000